

Halászzati Lapok

A Magyar
Mezőgazdaság
melléklete

II. évfolyam

2001/
December

A Haltermelők Országos Szövetsége
és a Halászzati TermékTanács információs és marketing hírlevele

Karácsony ünnepe

December a jeles napok hónapja. A karácsonyi és a szilveszteri ünnepekre való készülődés közepette döbbenünk csak rá, hogy rohan az idő. Hónap végén újévet kezdünk, s hogy milyen lesz az újesztendő? Reményeink szerint jobb, mint az ideai. Ám bármennyire is nehéznek érezzük az elmúlt napokat, hónapokat, mégis elmondhatjuk, valamit azért léptünk előbbre. Ha nem is nagyot, talán egy tyúklépésnyit. De mivel még az ünnepek előtt vagyunk, érdemes az ünnepi asztalra fordítanunk figyelmünket. Különösen azért, mert a hal, idehaza a ponty, főszerepet kap.

Lássuk hát, milyen halevési szokások maradtak fenn kis hazánk egyes tájain. A karácsonyi asztalra helyezett ételek – a szentelt ostya, mézbe mártott fokhagyma, dió, alma stb. – a néphit szerint a család tagjainak az egészségét biztosították. A böjt miatt szegényes ételeket ettek, ugyanakkor sokat és sokfélét, hogy a következő esztendőben elegendő ételük legyen. Úgy hitték, hogy ha karácsonykor babot, borsót, tököt, mákos tésztát, újabban pedig halat esznek, akkor a következő évben sok pénzük lesz. Bakonyalján és a Balaton-felvidéken például karácsonykor friss búzakenyeret, fonott kalácsot, mákos-diós bejglit sütöttek, és minden évben elmaradhatatlan volt a paprikás lisztben megforgatott és zsírban kisütött keszeg. Baranya megyében a régi, de még a mai ételek között is többféle halétel szerepel. Például a csíkkocsonya, a dunai halászlé, a mohácsi halászlé és a mündéros hal. Moson vidékén szintén kedvelik a halat, tájjellegű ételnek számít a fosztott süllő, a nyáron sült csuka, a lajtai hallé, vagy a házilag elkészített olajos hal.

Felidézve a halfőzési szokásokat, érdemes külön is szólni a halászléről, amelynek főzése ma már szinte nemzeti ügy. Tapasztalhatjuk, hogy országgrészek, csárdák és halfőző mesterek vetélkednek egymással.

A Rábaközben régen, amikor még sok hal volt a folyókban és az ártereken, sokkal több halételt készítettek. A halfejekből hallevest, halászlét főztek, párolták pörköltnek, rántották, szalonnával tűzdelten nyáron megsütöttek vagy lisztben megforgatva, tepsiben sütöttek, sőt ecetes hagymával tartósították. Luca napjától karácsonyig igen mozgalmas a családi élet a Rábaközben, mindenki nagy áhítattal várja a karácsonyi ünnepeket. A karácsonyra vonatkozó böjti előírásokat szigorúan betartották, amiért bőven kárpótolta őket a nemcsak szépen, hanem dúsan is megterített karácsonyi asztal. Az éjféli miséről hazatérve kocsonyát, halat ettek, hozzá forralt bort és babonából valamilyen mákos tésztát, mákos kalácsot, mákos gubát. Karácsony napjainak fő ételei a kacsa és a libasült voltak. Halételeik között szerepel a pontypaprikás vízimolnár módra, a rábaközi hallevés, a rábamenti káposztás harcsa. Sárközben „öttek a sült halat a főttel”, emlékeznek vissza az öregek a korábbi évszázadokra. Árvizes időkben a hal a kenyeret pótolta, s a mondásban az is meghúzódik, hogy a sárköriek kedvenc étele

Tartalom:

A nagyok árnyékában	2
Jó úton halad a szövetség	3
Látványhalászás a tatai Öreg tavon	4
Horvátországi halvadászat	5
Halételekhez illő borok	6
Szezonzárás Ludányhalásziban	7
A Tatai Mezőgazdasági Rt. bemutatása	7
Halastavak és a NAK program	8

a hal főzve és sütvé készült. Kialakult szokás volt, hogy pénteken halétel volt az ebéd. A sárköziek nemcsak szívesen fogyasztották a halat, hanem eladták, hiszen az egyik fontos jövedelemforrásukat adta: Ma is szívesen főzik a bogviszlói halpaprikást, a csukás káposztát, a mündéros halat, ugyanakkor a tartósítás is a megszokott foglalatosságuk közé tartozott. Somogyban inkább a Balaton környékén és a Dráva menti lakosság étrendjében szerepelt a hal, sütvé, főzve elkészítve.

Felidézve a halfőzési szokásokat, érdemes külön is szólni a halászléről, amelynek főzése ma már szinte nemzeti ügy. Tapasztalhatjuk, hogy országgrészek, csárdák és halfőző mesterek vetélkednek egymással. Irodalma és leendő napjainkban is gazdagodnak. Karácsonykor, a szeretet ünnepén viszont csak az számít, hogy a családtagok együtt fogyasszák a forró, illatos halászlét, a jó tejfölös túros csuszát aranybarna tepertővel és az elmaradhatatlan diós és mákos bejglit. Az ilyen egyszerű, mégis magasztos vacsoráknak szép hagyományai vannak, s ezek az emlékek kitörölthetetlenek. A hagyomány az állandóságot, az összetartozás érzését hozhatja el mindenki szívébe. Karácsony ünnepepedig aligha van ennél fontosabb.

H. Gy.

Eredményekben gazdag, boldog új esztendőt kívánunk a Halászzságnak és minden kedves Olvasónknak!

A szerkesztőség

SZERKESZTI:
Szerkesztő Bizottság
FELELŐS SZERKESZTŐ:
Hajtun György

A nagyok árnyékában

A Tisza Halászati Szövetkezet – a Tisza Halászati Termelőszövetkezet jogutódjaként – az 1992-es átalakulási törvény alapján működik. Tevékenységük főbb jellemzői az élővízi halászat, rendelkeznek keltető házzal, előnevelő kapacitással, mintegy 200 hektárnyi tógazdasággal, megközelítően 300 hektár extenzív holtággal, továbbá halfeldolgozóval, s nem utolsósorban egy 10 vagonos hűtőházzal. Az élővízi halászat 100 kilométeres Tisza, 50 kilométeres Maros és 12 kilométeres Körös szakaszon folyik. Az élővizeken és azok holtágain a mezőgazdasági östermelei státságban lévő 32 élővízi halász halászik. A halászokon kívül 12 alkalmazott végzi a munkát. Éves árbevételük 70–80 millió forint között mozog, ami jelzi, hogy nem tartoznak a nagy gazdaságok közé. Gulyás Antal, a szövetkezet ügyvezető igazgatója a hal piaci helyzetén kívül arról is beszélt, hogy miképpen érinti a szövetkezetet a külső üzletrész tulajdonok rendezése.

• Igazgató úr, Önöket, mint kis gazdálkodó egységet hogyan érinti a piaci ármozgás, a halár ingadozása?

– A magunk által végzett kereskedelmi tevékenység jelentősen visszaesett a korábbi 4–5 évhez viszonyítva. Ennek több oka van, ám a legfőbb okot a nagykereskedelmi áruházláncok piaci előretörésében látom. Itt, Szegeden, és mintegy 100 kilométeres körzetében teljesen megváltoztak a vásárlói szokások a Tesco, a Cora és a Metró megjelenésével, amelyekhez csatlakozott az Interspar és a Match áruházlánc is. A piacokon megszűnt a haleladás, be kellett zárni a belvárosi halcsarnokokat, mert a vásárlók elmaradtak az üzletekből. Életformává vált az üzletlánci bevásárlás, éppen ezért a termelési kapacitásunkat is ártértékeltük és más irányba tereltük. Ma már csak kis mennyiségben termelünk piaci pontyot, s miután adottságaink is lehetőséget adtak erre, az előnevelés és a tenyészhal nevelés irányába mozdultunk el. E termékek felvevőpiaca elég jó, s még az árakat is jónak mondanám.

• Mely fajokról van szó?

– Szinte a teljes vertikumot termeljük: csukát, süllőt, harcsát, pontyot és az amurt. Kis mértékben foglalkozunk még a busával is, mivel a tógazdaságban mellékalként még ezt is termeljük. A lárvtól mi magunk állítjuk elő a keltető házban, s az előnevelés is nálunk történik. Tenyészalként a harcsával, a ponttyal és az amurral foglalkozunk.

• A termékszerkezet váltás során nem gondoltak-e arra, hogy a feldolgozott hal mennyiségét növeljék? Korábban ugyanis élen jártak ezen a piacon.

– Való igaz, hogy jogelődünk, s mi is a nagyok közé tartoztunk a feldolgozott haltermékek piacán. Ezért is épült meg a 10 vagonos hűtőház kapacitás. Ám míg korábban a mélyhűtött és feldolgozott haltermékek piaci pozíciója jól alakult, addig ma más a helyzet. A mélyhűtött hal piaca jelentősen összehúzódott, míg a feldolgozott hal iránt

nőtt a kereslet. Ez utóbbi termékből elég nagy mennyiséget szállítunk is a Cora-nak, persze a korábbi volument messze nem érjük el. A feldolgozó kapacitásunkat egyébként kihasználjuk, mivel nagy tételben készítjük a halpépet, amit a Pető and Pető Kft. és a Paprika Rt. vesz meg tőlünk. E termékről tárgyalunk a Kecskeméti Univer Rt.-vel is.

• Miután új típusú szövetkezetről van szó, Önöket is érinti a külső üzletrész tulajdon rendezése. Hogyan?

– Pontos adatokkal még nem tudok szolgálni, mert még folyamatban vannak az igénybejelentések. Ha jól emlékszem 8–10 ember jelezte eladási szándékát, ami 3–3,5 millió 100 százalékos névértéket jelent. Az igazolásokat mindenkinek kiadjuk. Miután a szövetkezet és a tagok nem tudják megvásárolni a külső üzletrészeket, az állami felvásárlás fog nálunk érvényesülni. Sajnos, eléggé tőkeszegények vagyunk.

– S ezért nem tudjuk ezt a kérdést saját erőből rendezni, így tehát új tulajdonossal, vagyis az állammal bővül a tagsági kör.

• S mi a helyzet a nyugdíjasok külső üzletrészeivel?

– Erről még csak találgatások folynak, de minket is érint a kérdés, mivel elég nagy számú a nyugdíjasok köre. Ez esetben sem tud majd a szövetkezet vásárlóként fellépni. A nyugdíjasok többsége egyébként élővízi halász, akik még ma is dolgoznak a vizeken. Nekik talán érdekük a tagsági viszony megtartása.

• Érződik-e Önöknél a Haltermosz által két éve indított marketing tevékenység hatása?

– Erre a programra nagy szükségünk volt, hiszen a marketing jelentőségét a mai világban senki sem vitathatja. A szövetség felügyelő bizottsági tagjaként éppen ezt a tevékenységet ellenőriztem, s az összesítő jelentésemben úgy fogalmaztam, hogy a marketing tevékenységre nagy szükségünk van,

az persze már más kérdés, hogy annak hatása, eredményessége mikor és hogyan jelentkezik. A marketing szempontjából sem jött jókor a ciánszennyezés, ám hogy ma ennyit beszélnek a halról, hogy évente szinte már mindenütt rendeznek halfőző versenyeket, fesztiválokat, szakmai rendezvényeket, az a marketing munka eredménye. S ennek következtében a lakosság is előbb-utóbb több halat fog fogyasztani. Meggyőződésem, hogy a magyar ember a folyami halat szereti, kedveli, s bízom abban, hogy a tengeri hal helyett a hazai termékek iránt nő majd a kereslet.

• A szövetség december 7-én tisztújító közgyűlést tart. Ön hogyan ítéli meg a Haltermosz munkáját?

– Mindenképpen szükség van a szövetségre. Bizonyos körök felvetik, hogy a Hal Terméktanács szerepét is a szövetségnek kellene átvennie. Szerintem nem volna szerencsés a terméktanácsot beolvasztani a szövetségbe, mert mindkettőnek más-más a feladata. A szövetségnek ezt a szakmát érdekképviseleti és szakmai információs szinten kell összefognia, esetleg egységes piaci fellépésben, az árkialakításban van feladata. A már említett marketing tevékenységet egyenként nem tudnák végezni. A szövetség munkáját tehát az utóbbi időszakban jónak ítélem.

• S milyen elvárásokat fogalmazna meg a jövőt illetően?

– Erről még nem tudok igazán nyilatkozni, bár részt veszek a jelölőbizottság munkájában. A pályázó személlyel már elbeszélgettünk, a pályázatát alaposnak, mindenre kiterjedőnek ítéltük, s nem is tudtunk új feladatokat megfogalmazni. Talán egy olyan kérdés fogalmazódott meg, amit megfontolásra javaslunk, ez pedig a különböző támogatási rendszerek más irányba terelése.

(hajtun)

Jó úton halad a szövetség

A Haltermosz december 7-ei közgyűlése előtt készült az interjú Major Dezsővel, a Tati Mezőgazdasági Rt. vezérigazgatójával, így arra a kérdésre, hogy milyen változások következnek be a közgyűlés döntései nyomán, nem tudunk választ adni. Arra viszont igen, hogy a vezérigazgató miképpen értékeli a halászság helyzetét. Többek között abban is egyet érthetünk Major Dezső véleményével, hogy az Európai Unióhoz történő csatlakozásig – akárcsak más agrár szakágazatnak – jelentős fejlődést kell még a halászságnak megvalósítani ahhoz, hogy állni tudják a versenyt.

– A magyar halászság helyzete – ha csak a rendszerváltás utáni tíz évet vesszük alapul – válságos, hiszen inkább a hullámvölgyek voltak jellemzők, mint a kiegyensúlyozott termelési lehetőség, vagy éppen a kül- és belpiacra való jutás. Ez a hullámvölgy, az ismert okok miatt, erősen kihatott a halhús termelés és a horgászatás jövedelmezőségi pozíciójának alakulására. Az elmúlt évtizedre sajnos jellemző volt a nem kellően hatékony és korszerű érdekképviselet az érdekképviseleti szervezetek részéről és az a kicsit aránytalan, évről évre csőlátó módon folyó termelésből adódóan piaci zavarok keletkeztek. Ha nem is beszélhetünk ponty, illetve busa „bombáról”, de voltak évek – például az 1999-es esztendő – amikor jelentős túltermelés alakult ki. Ezeknek az anomáliáknak, piaci zavarok levezetésében kellene jeleskednie az érdekképviseletnek.

• Mit kellene változtatniuk a halászoknak ahhoz, hogy korszerűbb, felkészültebb ágazatról beszélhessünk?

– Mindenekelőtt a csőlátás-szerű termelés kellene változtatni, ami azt jelenti, hogy a termelés szerkezetét kellene megváltoztatni. Tény, hogy adott polikultúrában folytatott haltermelés 70–80 százalékát a ponty teszi ki, ezen túlmenően meghatározók a növényevő fajok, vagyis a busafélék és az amur. Az egyéb halfajok minimális mennyiségben vannak jelen a termelésben. Mi Tatán ennek az ellenszert keressük évek óta, s úgy érzem, meg is találtuk az által, hogy 1994 óta folyamatos piacutatással a megtermelt árualap mintegy felét exportpiacokon értékesítjük. Ebből a tapasztalatból tudjuk, hogy nincs az a ragadozóhal mennyiség, amit a külpiacra ne értékesíthetnénk. Óriási igény van a jó minőségű fehér halak – bodorka, vörös szárnyú keszeg – iránt, de ide sorolhatnám a compót, az arany kárászt is. Ezeket a halakat már régen elfelejtettük termelni, természetes vizekből foghatók ki kis mennyiségben. Az termelésben elfelejtett, a természetes vízi élethez szokott halak visszatelepítése, terme-

lése fontos volna, mert ezzel feltétel nélkül piacot szerezhetnének és tarthatnának, ahol a tömeghal is értékesíthető volna.

• Szakemberek mondják, hogy az Ön által említett halfajok termelésének vannak korlátjai.

– Éz igaz, de a magyar haltermelés százalékos megoszlása ezeket a szakmai korlátokat messze nem éri el. Ha egy polikultúras halszerkezetről beszélünk, azaz szakmailag 20 százalékig alkalmazható a ragadozóhalak termelése, akkor az is tény, hogy ezt a 20 százalékot még messze nem értük el.

• S mi a helyzet a termelés üzemszerkezetével?

– Azok a termelő bázisok, amelyeknek a terület meghaladja a 100 hektárt, előnyt élveznek, hiszen egységes, homogén, állategészségügyi szempontból ellenőrzött háttérrel élőlállal, haltermeléssel tudnak a piacon megjelenni. Az ennél kisebb, és gyakran háttérben mozgó termelő egységek piaca jutása vagyis

ségügyi szempontból ellenőrzött háttérrel élőlállal, haltermeléssel tudnak a piacon megjelenni. Az ennél kisebb, és gyakran háttérben mozgó termelő egységek piaca jutása vagyis

• Talán ezért is borul fel a piaci egyensúly...

– Valóban, hiszen az őszi hónapokban, amikor döm-pingszerűen jelenik meg a hal a piacon, mindenki értékesíteni akarja az áruját. A kisebb tógazdák az eladási kényszer csapdájába kerülnek, s ez felborítja az egyensúlyt, letöri az árakat. S ezeknél a kistermelők többségénél hiányzik a szakértelem, nem tud, vagy nem akar szakembert megfizetni. Ezzel párhuzamosan a technológiai, technikai, műszaki háttere sem adott a hatékony, korszerű termeléshez. Gondolok itt a szállító, a tároló kapacitásokra, amelyek leginkább hiányoznak ebben a szférában, s ez a kényszerértékesítés legfőbb oka is. Mint tudjuk, a halászati tevékenység eléggé kiszolgáltatott az időjárásnak

is, s ha e mellé párosul a technikai hiány, akkor jelentős termés kieséssel kell a gazdának szembe néznie. Cégünk foglalkozott azzal, hogy miként más mezőgazdasági ágazatokban – mint például a szántóföldi növénytermesztésben – mi is foglalkozunk integrációs tevékenységgel. Ennek megteremtődő a banki és a szakmai háttere. Integrálni kellene mindazon termelő bázisokat, akikről már beszéltem, s akik egyedül nem képesek a termelés és értékesítés bázisát megteremtetni.

• A haltermelés hatékonysága, minősége központi kérdés a halászság életében, hiszen a kül- és a belpiaci megnyerése csakis versenyképesen valósítható meg. A termelés mellett a hal eladását is meg kell szervezni. Az egyik kitörési pont a horgászatás, a horgászturizmus fejlesztése lehet, amihez viszont megint csak sok-sok pénz szükséges.

– A jó minőségű és megfelelő szerkezetű halállomány – hektáronként 800–1000 kilogrammos hozammal – hozhat olyan jövedelmet, amellyel szinten tarthatóvá, fejlődőképesé teszi az ágazatot. A külpiacra jutás alapfeltétele a szállítójármű, amiből viszont kevés van. Nagyon sok vevő érdeklődik nálunk is, aki kiszállítva kéri a halat. Sajnos a két kezünkön megszámolhatjuk, hány exportképes gépkocsi, kamion van az országban. Ami a horgászatást, horgászturizmust illeti, ez valóban az egyik kitörési pontja az értékesítésnek. Ezt jó néhány termelő, tógazda tudja, hiszen az így értékesített hal ára megfelelő.

• Kanyarodjunk vissza az érdekképviseleti gondolatához. Ön szerint mely pontokon kellene a szövetségnek megújulnia, mit kellene másként tennie a jövőben?

– Az az út, amelyen a szövetség elindult, jó irányba vezet. Gondolok itt a marketing tevékenységre, a halfogyasztás növelésére irányuló promóciós feladatok elvégzésére. Annál is inkább, mert ez a munka rendkívül nagy horderejű, hiszen fogyasztási szokásokat szeretnénk megváltoztatni. Ezt a munkát egy kézben kell tartani, irányítani, egyes termelőként lehetetlen eredményesen működtetni. A szövetség, érdekképviseleti munkájában egyébként nem gondolok nagy változtatásokra, csupán arra, hogy a halászság érdekeit jobban érvényesíteni kellene a kormányzatnál. Például a támogatáspolitikában nagyobb súllyal kellene jelen lennünk, mert e nélkül nem tudjuk az ágazat egészének fejlesztését a csatlakozás időpontjáig megvalósítani. S említetném a piaci zavarok kezelését is. Azt gondolom, hogy egyfajta integrációs tevékenység felfuttatásával a kisebb tófelülettel rendelkező gazdák helyzetét is könnyebbé tehetnénk. Ezt a munkát is generálhatná a szövetség, amihez bizonyára partnereket is találna a körünkben.

A külpiacra jutás alapfeltétele a szállítójármű, amiből viszont kevés van. Nagyon sok vevő érdeklődik nálunk is, aki kiszállítva kéri a halat. Sajnos a két kezünkön megszámolhatjuk, hány exportképes gépkocsi, kamion van az országban.

kül nem tudjuk az ágazat egészének fejlesztését a csatlakozás időpontjáig megvalósítani. S említetném a piaci zavarok kezelését is. Azt gondolom, hogy egyfajta integrációs tevékenység felfuttatásával a kisebb tófelülettel rendelkező gazdák helyzetét is könnyebbé tehetnénk. Ezt a munkát is generálhatná a szövetség, amihez bizonyára partnereket is találna a körünkben.

Hajtun György

Látványhalászás a tatai Öreg tavon

„Egy kis város nagy halászata” címmel tatai Öreg tavi nagy halászatra invitálta az érdeklődőket a Tatai Mezőgazdasági Rt. október utolsó vasárnapján. A kedvezőtlen időjárás ellenére több mint ezer vendég is megfordult a rendezvényen, köszönhetően a gazdag, újszerű és érdekes programoknak. A nagy halászat, lévén látványhalászásról szó, a szokottnál később kezdődött, a halászoknak nem kellett kora hajnalban vízre szállniuk, mivel reggel 8 óra után, a hálaadó imádság után kezdődött a munka. S még a megnyitó beszédek előtt kezdték meg a főzést a Magyar Halfőző Bajnokság győztesei, különböző halételek elkészítése érdekében. Megkoszorúzták az öreg halász szobrát a Cifra malom mellett, horgászbajnokot avattak, s a közönségsvacat alapján dőlt el, kinek a főzje ízlett a legjobban.

Hagyományteremtő céllal szervezték a rendezvényt. Dr. Csoma Antal, a szervező igazgatóság elnöke, egyben a Haltermelők Országos Szövetségének elnöke is elmondta, hogy a tatai Öreg tó a nemzeti örökség része, a városkép meghatározó eleme, hiszen idegenforgalmi látványosság, s a helyi turizmus egyik fellegrvára. Ugyanakkor a halászati tevékenység sem elhanyagolható, amit a tavon folytat a Tatai Mezőgazdasági Rt. Éppen ezért gondolták, hogy a nagyközönséggel is megosztják az „aratás”, vagyis a lehalászás élményét. De nem csupán az élményt osztották meg: tájékoztatták a nagyközönséget arról is, hogy a halászok mit tesznek a vizek, a környezet, a természetvédelem, s ezzel együtt a természeti erőforrások fenntartható fejlődésének érdekében.

Major Dezső, a Tatai Mezőgazdasági Rt. vezérigazgatója elmondta, hogy a látványhalászat megrendezésének ötlete évekkal ezelőtt született. Mint a tatai Öreg tó halászati jogának gyakorlója, mindenképpen arra törekedtek, hogy a városi színes rendezvénysorozat záróakkordjaként bemutassák tevékenységüket. A város szerves részeként kapcsolódik a 219 hektáros tófelület, s kitűnő pihenési, szórakozási, sport lehetőséget nyújt az idelátogatók számára. Gazdasági jelentősége azonban nem csak áttételes, amit a látványhalászat is igazolt. A vezérigazgató elmondta, hogy az ideán sikeresen pályáztak az Öreg tó halászati jogának elnyeréséért, és 15 évre ismét a Tatai Mezőgazdasági Rt.-é a halászati jog. Nagy segítségükre volt ebben az önkormányzat is, amellyel egyre szorosabb, gazdagabb az együttműködés.

A cég tevékenységéről szólva a vezérigazgató kiemelte, hogy az 1990-ben, a Tatai Állami Gazdaság jogutódjaként létrejött részvénytársaság nem csak halászati tevékenységet folytat, bár a halászat meghatározó szere-

pet játszik. Csaknem 800 hektáros tófelületen gazdálkodnak, s a mintegy ezer hektáron folytatott szántóföldi növénytermesztés is a halászatot szolgálja, mivel a megtermelt gabonát, takarmányt itt hasznosítják. Tradicionálisan rendelkeznek vízi szárnyastartó ágazattal, kacsá, liba, illetve vadkacsa törzsalományokkal, amelyek szaporulata és végterméke jut el a bel- és a külficra egyaránt.

Ugyanez vonatkozik a 800–1000 tonnát kitevő megtermelt éves halállományra is. Mivel geopolitikailag jó helyzetben vannak, a termelt hal több mint felét exporton keresztül, a környező országokban, Olaszországtól Lengyelorszáig értékesítik. A foglalkoztatottak száma éves szinten száz

fő, akik közül 35-en dolgoznak a halászati ágazatban, a növénytermesztésnél 15-en, a vízi szárnyasoknál 25–30-an, s a fennmaradó létszám a klasszikus szolgáltató ágazatoknál. A cég árbevétele megközelíti a félmilliárd forintot, amelyből 200 millió forintot a halászati árbevétel tesz ki.

A tatai Öreg tóban – miként a többiben – polikultúrával piaci halat állítanak elő. Ami az Öreg tó esetében megnehezíti a halhús termelést, hogy a tavat több célra is hasznosítják. A turisztika, az idegenforgalom szerencsére nem zavarja a halállományt, mert sikerült valamennyi érintettel – az önkormányzattal, a víz- és tóhasználókkal, hatóságokkal, természet- és környezetvédelem – olyan konszenzust létrehozni, amelynek révén létrejött a gazdálkodási egység.

Hetényi Tamás, Tata város fiatal polgármestere megnyitó beszédében hangsúlyozta, hogy régi halászati hagyományok elevened-

tek fel ezen az október végi napon. A tataiak büszkék arra, hogy egészen a környéken élő ősemberig nyúlnak vissza a történelmi szálak, hiszen régészeti leletek igazolják, hogy ezen a vidéken halásztak őseink, köszönhetően a kedvező természeti adottságoknak. A tatai halászat életében fordulópontot jelentett az, hogy a Vértes és a Gerecse hegységben eredő források vizének felfogásával és az Által-ér folyásának felduzzasztásával Zsigmond király uralkodása alatt létrehozták az újonnan épült vár előtt a nagy tavat. Ebből a korból is maradtak fenn írásos emlékek. Zsigmond király halat telepített a tóba, s maga is örömmel halászott, mégpedig ladikból, gyakran szigonyt használva. Magas rangú külföldi vendégeinek szívesen büszkélkedett ebbéli tudományával és a gazdag halzákmányával. A későbbi korokban a tatai birtok tulajdonosáé volt a tó halászati joga, együtt a tóhoz kötődő két másik haszonélvezeti joggal, a jégvágásával és a nád kitermelésével.

Az Öreg-tavi halászatot iparszerűvé az Esterházyak tették, hiszen etették a halat, télen pedig telelőben tartották. A háromnyaras halat tavasszal telepítették vissza a tóba, hogy aztán ősszel lehalásszák azt. A lehalászás mindig nagy számú érdeklődőt vonzott a tó partjára. Az Öreg-tó halászati jogát jelenleg a Tatai Mezőgazdasági Rt., a mai rendezvény kitalálója gyakorolja, mondta a polgármester. A szervezők szándéka, hogy népszerűsítsék a halfogásztást.

Dr. Orosz Sándor, a Haltermosz igazgatója is köszöntötte az egybegyűlteket. A látványhalászat ünnep a halászság számára, s ez is jó alkalom teremtett arra, hogy néhány kérdésre választ kapjunk. Például arra, hogy miért van az, hogy miközben a magyar ember kedveli a halételt, mégis kevés halat fogyaszt? A világ más részein, ahol hatszor-nyolcszor több hal-

lat esznek az emberek, mint mi, ott boldogabbak, egészségesebbek. Az alacsony fogyasztási szint elsődleges oka, hogy a magyar ember ünnepi ételnek tekinti a halból készült ennivalót. Ezért is törekszik a Haltermosz arra, hogy minél több ünnepi alkalmat teremtsen, s hogy az emberek ezen alkalmakkor halat egyenek. A haltermelőknak az a céljuk, hogy minden magyar család asztalára hetente leg-

alább egyszer halétel kerüljön. A marketing program részeként jövőre megrendezi a szövetség a hal évét, s január elsejétől december 31-éig remélhetően az ország minden pontján lesz az átlagosnál több szó a halról, halfo-

Csaknem 800 hektáros tófelületen gazdálkodnak, s a mintegy ezer hektáron folytatott szántóföldi növénytermesztés is a halászatot szolgálja, mivel a megtermelt gabonát, takarmányt itt hasznosítják.

A tatai halászat életében fordulópontot jelentett az, hogy a Vértes és a Gerecse hegységben eredő források vizének felfogásával és az Által-ér folyásának felduzzasztásával Zsigmond király uralkodása alatt létrehozták az újonnan épült vár előtt a nagy tavat.

gyasztásról. Események sokasága hirdeti majd, hogy a halfogyasztásnak a reformkonyhában is fontos szerepe van.

*

Helényi Tamás polgármestert rövid interjúra kértük.

• **Polgármester úr, eddig mindegyik kolégájától, akivel összehozott a jó sorsom, megkérdeztem, szereti-e a halat?**

– Ünnepi ételnek tekintjük a halat, ahogy ez az igazgató úr megnyitójában is elhangzott. S magam is így vagyok ezzel, mint a nagy többség: a halászlét szívesen elfogyasztom, nem csak ünnepi alkalomkor.

• **Mit jelent a hal, a haltermelés a város életében?**

– Az utóbbi időben kissé változott a megítélés, nem éppen azért, mert a tataiak eddig is haragudtak volna a halászsokra. Amióta reflektorfénybe került a tó vizének minőségi kérdése, egyes környezetvédelmi szakemberek a haltermelést okolták a vízminőség romlásáért. Ez a vita azóta is tart. A mi szándékunk azonban az, hogy megértessük mindenkiel: ebben a tóban mindig is folyt halászati tevékenység, az Öreg-tó nem létezne halászati célok nélkül. A halászkok és a turisták, fürdőzők eddig is megtalálták az egyensúlyt az érdekeik érvényesítése terén, s remélhetően így lesz a jövőben is.

• **Öröm látni, hogy polgármesteri szinten vállalják fel ezt az eseményt. Miért?**

– Valójában ez városi rendezvény, ünnepség. Érdekes, látványos a lehalászás, s híve vagyok, hogy minden ilyen hagyományt felelevenítsünk, s nem csak a halászat területén. Ez az esemény egy a sok között, amit azért is vállaltam fel szívesen, mert ezzel az idegenforgalmi szezon végét is sikerül megnyújtani

*

A Tatai „Öreg tavi Nagy Halászat” 2001. rendezvényen a korábbi évek Halfőző Verseineinek győztesei készítették el díjat nyert halételeiket. A bajnokok közt bajnokot választott a közönség:

1. helyeztet: Kapros ponty
Készítette: Kovács László, Gyomaendrőd
2. helyeztet: Sörtésztás pontyfilé
Készítette: Nagy Gábor, Gelejl
3. helyeztet: Nyáron sült hal
Készítette: Rang János, Mohács

A nap folyamán az Öreg-tóból lehalászott legnagyobb súlyú hal egy harcsa volt 7,65 kg-mal, a második legnagyobb kifogott hal egy 6,45 kg-os busa volt, végül a harmadik helyre egy ponty került 6,15 kg súllyal.

(hajtun gy.)

Piaci árak Németországban			
	Nürnberg	München	Dresden
	kg/DM		
Ponty	8–12	16,50–18	
Süllő	20–26	35–38	
Csuka	20–26	-	
Harcsa	20–28	35	

(Forrás: Fisher & Teichwirt 2001. 11. sz.)

Horvátországi halvadászat

Édesvízi horgászember számára szinte megfoghatatlan élményt jelent a tengeri horgolótás. A hatalmas vízfelületen kicsit árvának, tanácstalannak érzi magát a sokkal szűkebb terephez szokott horgász, s a bizonytalanság érzését még tovább fokozza, hogy negyven méteres mélységben kell megtalálnia a halat.

Október elején a horvátországi Vrsar-ban rendezték meg a nagy múltra visszatekintő Koversada nemzetközi horgászversenyt. Az Istriai félsziget nyugati oldalán fekvő városka lakói mezőgazdaságból és a tengerből éltek évszázadokon keresztül. Művelték szürkésvörös szőlőiket, gondozták ezüstzöld olajfaikat, a tenger pedig ezerszínű halaival, rákjával, kagylóival jutalmazta a halászsokat. A hagyományos gazdálkodást az utóbbi években az idegenforgalom egészíti ki. A tiszta tenger nem csak a fürdőzőket, hanem a halfajokban gazdag víz a horgászokat is csábítja.

Nem véletlen, hogy az ideai horgászversenyre több mint ötven csapat nevezett. Vrsar magyar testvérvárosa, Csurgó négy csapattal érkezett, hogy megmérettessen tudásuk a sós vízben.

A reggeli sorsolást, s a csalinak kiosztott kagyló és tintahal felvételét követően elfoglalhattuk helyünket a Magla (Köd) nevű hajón. A verseny kezdetét jelző hajókürt megszólalása után tömegesen rajzoltak ki a vízi járművek a tengerre. Szinte versengtek azért, hogy ki ér ki előbb a nyílt vízre. Találgatásunkra, hogy ki és miért pont ott horgonyzott le, kapitányunk csak a vállalt vonogatta: „Ma itt, holnap ott.” Ennél több biztatót nem tudtunk a későbbiekben sem kihúzni belőle.

Meglepetés ezután érte a társaságot, hiszen a felszerelés összeállításakor mindenki szeme előtt Moby Dick, a nagy fehér bálna lebegett. Ennek megfelelően hatalmas horgok, hajóvontatásra is alkalmas zsinórok kerültek elő a táskákból. S kerültek hamar visza is, hiszen a 8-as horog bőven elegendő nagyságúnak bizonyult a későbbiekben.

Az étkezési ponty és busa termelői árai (Ft/kg) 2001. év 48. hét (november 26–30.) az ország egyes régióiban		
Régió megnevezés	Ponty	Busa
Dél-Alföld	422–474	140–194
Észak-Alföld	396–500	167–200
Dél-Dunántúl	420–440	130–158
Közép-Magyarország	400–490	150–160

(Forrás: Halászati Terméktanács)

A következő fejtörést a csali megválasztása okozta. E sorok írója a verseny során meglehetősen tapasztalatot szerzett kagylóhéj fészegítésben, hiszen az apróra szeletelt tintahal mellett a kagylóhús volt a legkapósabb csali.

A negyven méteres vízmélység nagy reménységgel töltötte el versenyzőinket, ám az egymás után kihúzott arasznyinál nem nagyobb, 10–15 dekás halacszkák látványa nem volt biztató. A verseny megkezdése előtt fel-

Meglepetés ezután érte a társaságot, hiszen a felszerelés összeállításakor mindenki szeme előtt Moby Dick, a nagy fehér bálna lebegett. Ennek megfelelően hatalmas horgok, hajóvontatásra is alkalmas zsinórok kerültek elő a táskákból.

hívták a résztvevők figyelmét, hogy óvatosan nyúljanak a számukra ismeretlen, vagy gyanús állatokhoz, hiszen van a tengerben mérgező, vagy éppen kellemetlen sérüléseket okozó hal is. Ezt alaposan megfogadták a magyar versenyzők, s a különös formájú tengeri élőlényeket inkább a helyi segédszeméllyel akasztatták le a horgoról.

A négyórás verseny vége után a beérkező hajók szákmányait vizsgálva hamar elolvadtak versenyzőink reményei. Mint az eredményhirdetésen kiderült, a legsikeresebb A. Bilic – V. Sponza páros 12,824 kilóval fozte le a többieket, míg a legeredményesebb magyar duó – apja és fia – Cziráki László és Gergő 1,57 kilót fogott. S, hogy a nagy fehér bálna nem úszott a verseny közelébe, mi sem bizonyítja jobban, mint hogy a legnagyobb szádba került hal alig haladta meg a fél kilót.

vinic

Az étkezési ponty és busa fogyasztói árai (Ft/kg) 2001. év 48. hét (november 26–30.) az ország különböző piacain		
	Ponty	Busa
Budapest Nagycsarnok	650	300
Rákóczi tér	650	350
Fehérvári u.	420	300
Békásmegyér	750	390
Lehel tér	750	299
Debrecen	600	350
Győr	580	299
Miskolc	680	300
Pécs	600	220
Szeged	600–630	239–300
Székelyvár	599	250

(Forrás: Halászati Terméktanács)

Halételekhez illő borok

A halász-borász együttműködés keretében, közös szervezésben a Magyar Borgazdaságok Szövetségével és a Magyar Borok Házával, 2001. október 17–18-án megrendeztük a II. Halakhoz illő borok versenyét. Az együttműködés, egyben az immár hagyományosnak mondható esemény szervezésének és rendezésének célja, hogy koncentráltabb, konkrétabb és hatékonyabb legyen mindkét termék promóciója.

Ez évben is hat halétel kategóriában – sült hal, főtt hal, halászlé, halpörkölt, halpástétom, füstölt hal – hirdettük meg a versenyt a hazai bortermelők körében. A zsűrizésre a Magyar Bor Akadémia és a Magyar Gasztronómiai Szövetség Sommellier Szekciójának tagjait kértük fel.

A versenyre hatvan, kitűnő borral neveztek a termelők az ország minden részéről. A nevezett borok nagy száma miatt két 6–6 fős zsűrit állítottunk. A zsűri elnökei *Módos Péter* és *dr. Garamvári Vencel* voltak. A két zsűri az első napon a nevezett borokat szabályos borversenyen bírálta 20 pontos rendszerben. A második napon a halétel és a bor gasztronómiai összhatását vizsgálták, ennek megfelelően a zsűrik munkájában neves mesterszakácsok és sommellier-k vettek.

A halételeket most is *Juhász István*, a Hotel Hilton mesterszakácsa készítette és tálalta – mesterfokon. Hogy melyik bor illik legjobban a halételhez, azt 4 pontos skálán minősítette a zsűri. Végezetül a borokra a 20 pontos rendszerben adott átlagértékek és a 4 pontos rendszerben adott átlagértékek összeadódtak, s kategóriánként a három legmagasabb pontszámú bor került díjazásra.

Végeredmény:

Sült hal kategória

- 1./ Karós Tatai Ezerjő száraz – Németh Borház
- 2./ Debrői Hárslevelű száraz 2000 – Ker-Coop Kft.
- 3./ Disznókő Rt. Tokaji Furmint száraz 1999 – Zwack Borház

Főtt hal kategória

- 1./ Debrői Hárslevelű száraz 2000 – Ker-Coop Kft.
- 2./ Budai Sauvignon blanc száraz 2000 – Nyakashegy Kft.
- 3./ Gröber P. Chardonnay Semilon cuvéé 2000 – Egervin Borgazdaság Rt.

Halászlé kategória

- 1./ Merlot-Kékfrankos cuvéé 2000 – Kri-térium
- 2./ Kadarka száraz 2000 – Vaskapu Kft.
- 3./ Lellei Merlot 2000 – St. Donatus Pince

Halpörkölt kategória

- 1./ Mátraaljai Merlot száraz 2000 – Egervin Borgazdaság Rt.
- 2./ Vincze Béla Egri cuvéé száraz 1998 – Zwack Borház
- 3./ Debrői Hárslevelű száraz 2000 – Ker-Coop Kft.

Halpástétom kategória

- 1./ Karós Tatai Ezerjő száraz 2000 – Németh Borház
- 2./ Mőcsényi Savignon blanc száraz 2000 – Zwack Borház
- 3./ Budai Chardonnay száraz 2000 – Nyakashegy Kft.

Füstölt hal kategória

- 1./ Egri Kékfrankos száraz 1999 – Ker-Coop Kft.

- 2./ Rhapsodie cuvéé 2000 – Vaskapu Kft.
- 3./ Cserszegtomaji Chardonnay barrique 2000 – Németh Borház

Az ünnepélyes eredményhirdetésre 2000. november 14-én került sor a Magyar Borok Házában. Az eseményre meghívást kaptak a díjazott borok termelői, a zsűriben résztvevő szakemberek, a három éve létrehozott ponty- média klub tagjai, valamint a gasztronómiai lapok képviselői.

A nevezett borokat, egyben a versenyt értékelte a két zsűri elnök 3–3 halétel kategóriához tartozóan. Mindketten kiemelték, hogy a verseny kedves és marketing szempontból is remélhetően hasznos találkozó lesz a hálózat és a borok, egyben kezdeményezték, hogy halfőző versenyek, halfőzési bemutatók keretében is kerüljenek bemutatásra a borajánlások.

A díjakat (halétel tálaló/kínáló tál, emb-lémás kötény) *dr. Orosz Sándor*, a HALTER-MOSZ igazgatója adta át a legjobbaknak.

Az ez évi versenyen először került kiosztásra a Nagy-díj, melyet a Németh Borház kapott Karós Tatai Ezerjő száraz 2000 boráért. Ez a bor, mind a borversenyben, mind pedig a haléttel való gasztronómiai összhatás versenyében a legmagasabb pontszámot kapta.

A díjazottak és valamennyi nevezett bor – elismerésül – oklevelet kapott.

Az ünnepélyes eredményhirdetésen a résztvevők megköszönhették a halételeket és a hozzájuk illő, díjnyertes borokat.

A versenyhez tartozóan elkészítettük az úgynevezett borajánló kártyákat, melyek az egyes halétel kategóriákban díjazott borokat sorolják, így adva ajánlást a fogyasztónak. E kis kártyákat a későbbiekben is kívánjuk rendezvényeinken terjeszteni.

A halász-borász együttműködést a későbbiekben is tervezzük. Ennek megfelelően már most beharangozzuk azokat az eseményeket, melyeken a halételekhez illő borokat bemutatjuk. Elkészítettük a 2002. évre szóló A HAL ÉVE plakát-naptárt, mely jelzi a jövő évi gasztronómiai rendezvénysor főbb eseményeit, valamint hasonló üzenettel hirdetést helyeztünk el a Borvilág 2002. évi plakát-naptárán.

A tervezett együttműködés sikeréhez érdemes figyelembe venni a borászok azon észrevételét, miszerint – részükről – az ígéretes együttműködés feltétele, hogy több palack kerüljön eladásra. Az együttműködés létjogosultsága, hasznossága – számunkra –, hogy több hal kerüljön eladásra. A közös érdek megvalósításáért mindkét termékpálya a részvételét és a megvalósítást kell, hogy koordinálja, erősítse.

Az eseményt szervezését és rendezését az FVM AMC Kft. támogatja.

S. V.

„Jávorka Sándor” Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakközépiskola és Szakiskola

FELVÉTELT HIRDET A HALÁSZ SZAKMÁBAN TÖRTÉNŐ TOVÁBBTANULÁSRA:

Jelentkezhetnek:

- a 8. osztályt végzők a 9–10. osztályba, majd a 2 éves szakmai képzésre,
- a 10. osztályt végzők a 2 éves szakmai képzésre.

Nyílt nap: 2002. január 29.

TATA Diófa u. 18. • Tel.: 34/587-660

Web-lapunk: www.mezgazd-tata.sulinet.hu

Szezonzárás Ludányhalászában

Ahogy beköszönt a hidegebb időjárás, úgy zárják az idényt a horgásztavak gazdái is. Ludányhalászában, az Öregpotyka Horgászegyesület hagyományteremtő módon évről évre megrendezi szezonzáró ünnepségét, amit a horgászverseny mellett más kulturális és sporteseményekkel is gazdagítanak. Például a helyi gazdák által készített borok versenyt is megrendezik.

Végh József László, az egyesület elnöke nem titkolt szándéka, hogy minél gazdagabbá, emlékezetesebbé tegye ezeket a rendezvényeket. Segítségére van ebben a polgármester, Szigeti László is, aki az egyik fejlődési lehetőséget látja a horgászturizmus és az idegenforgalom fejlesztésében. Ludányhalászi Közép-Európa leghosszabb települése, jelentős természeti érték a falut körülvevő tórendszer, melynek növény- és állatvilága rendkívül gazdag. A tórendszert az Ipoly táplálja friss vízzel, mely a községnek és egy-

ben az országnak is határfolyója. A környéken honos a vidra, a pézsmá, a vadkacsa, s a gémekek különböző fajtái is előfordulnak. A környező vizes élőhelyeknek köszönhetően a fehér gólyák legjelentősebb fészkelő helyei itt találhatóak.

A község délnyugati határában találhatjuk a Pontyos tavat, amely festői környezetben, harminc hektáron terül el. Ez a vízfelület horgászegyesület fő bázisa, hiszen ide telepítik a különféle halfajokat, leginkább pontyot. Ide várják egész évben a vendégeket, akik foghatnak csukát, pontyot, harcsát, Amurt, süllőt és másféle fehér halat is. Az ingyenecsek rákért és kagylóért is felkeresik a tavat. A ludányhalászi Öreg-tónak is gazdag a halállománya. Itt a pontyon kívül a csuka és a compó a domináns hal. Mivel a tó összeköttetésben van az Ippollyal, a gyakori áradások miatt a vadvízi halak is megtalálhatók benne. S ugyancsak kedvelt horgászhely-

nek számít az Ipoly, amely kacskaringós, vadvíz. Horgászni rajta csak felismerhető horgászhelyen érdemes. A fokozott figyelmet a változó vízmélység és a rejtett akadók teszi szükségessé. Különös ügyesség kell az itt megakasztott hal kifogásához.

Ma már lehetőség van horgásztúrák megrendezésére is, mondta Végh József László. Lassan, de következetesen fejlődik, fejlesztik a falut és a horgászhelyeket, s ma már a szolgáltatás színvonala is elismerésre méltó. Falusi vendéglátóhelyek, parasztházak, vendégszobák, ifjúsági tábort és 2-4 ágyas panzió várja a vendégeket, akik akár lovaglással is eltölthetik az idejüket. S azt már Szigeti László polgármester jegyezte meg, hogy a falu a kistérség fontos tagja kíván lenni. A közműfejlesztést követően a községfejlesztésre helyezik a hangsúlyt, már csak azért is, hogy a falu lakosságmegtartó erejét növelhessék. Új munkahelyeket kívánnak létrehozni, s be kívánnak kapcsolódni a horgász- és lovasturizmus országos rendszerébe, hálózatába.

H-n

CÉGBEMUTATÓ

A Tatai Mezőgazdasági Rt. bemutatása

A Tatai Mezőgazdasági Részvénytársaság egy 105 millió forint jegyzett tőkéjű, mintegy 490 millió forint saját tőkéjű, 100 fő alkalmazottat foglalkoztató, alapvetően mezőgazdasági tevékenységet folytató vállalkozás. A vállalkozás a tatai kistérségben, Tatán található, fejlődési irányait a kedvező földrajzi elhelyezkedése mellett (autópálya, nyugati és északi határ közelsége) SAPARD mintaterületből fakadó várható előnyök határozzák meg.

A részvénytársaság 1993. április 21-én, a Tatai Állami Gazdaság általános jogutódjaként, átalakulással jött létre. Az általános jogutódlás következtében az újonnan létrejövő szervezet örökölte jogelődjének, minden jogát és kötelezettségét, az ezekkel járó előnyöket és megoldandó problémákat egyaránt. A Részvénytársaság tevékenységére, a sokszínűség, a horizontális és vertikális tagozódás, a mezőgazdaság klasszikus és speciális ágazatainak művelése jellemző. E tevékenységek között megtalálható a jogelőd cég nagy hagyományokkal rendelkező termelési kultúráinak továbbvitele, valamint az új, jól jövedelmező ágazatok meghonosítása.

A részvénytársaság alapvetően mezőgazdasági jellegéből adódóan a legfőbb, meghatározó termelési eszköze a föld. Összesen 2200 ha-on gazdálkodunk, melyből 950 ha szántóterület, mintegy 800 ha halastó a fent maradó pedig egyéb művelési áru.

A halászat a Tatai Mezőgazdasági Rt. fő tevékenysége. Ezen ágazat tartja és tenyészti a Magyarországon őshonos és betelepített halfajok mindegyikét és saját nemesítésű

pontyfajtákkal is rendelkezünk. A részvénytársaság tógazdasága 4 nagy egységből áll, összterülete mintegy 800 hektár.

A Tatai Mezőgazdasági Rt. halászati tevékenysége ún. nevezett teljes üzemi tógazdaság, amely ivadéktól, tenyészhal és piaci hal előállítását is végzi. A tógazdasági haltermelés Tata környékén 4 tőegységben zajlik, amelyek egymástól jelentős távolságra helyezkednek el, a tőegységek észak-déli távolsága meghaladja a 30 km-t. A központi egységben, az ún. ferememajori halastavak területén kialakított tároló, telelőrendszerek a kiszolgálást, értékesítést centralizálják. A halászati ágazat tevékenységének súlypontos része a főként EU országaiba irányuló export tevékenység.

Az uniós csatlakozás révén realizálható gazdasági előnyein alapja – vállalkozásunk esetében – a halászati ágazat. Ezen ágazatnál a felkészülés jegyében már megtettük az első lépést. Így tógazdaságunk az elvégzett műszaki beruházások és az évek óta rendszeres állategészségügyi vizsgálatoknak köszönhetően megfelel az Európai Unió tagországok beszállítási előírásainak. Társasá-

gunk ezen üzletágának EU megfelelését elismerve önálló exportszámmal rendelkezünk annak is köszönhetően, hogy az idei évtől a HACCP ellenőrzési rendszer keretében végezzük munkánkat. Ehhez kapcsolódóan meg kell említeni a saját tenyész alapanyag előállítását, a saját, rögzített nevelt halfajták törzskönyvezését.

A korábbi évek tudatos tenyésztői munkája eredményeként folyamatosan eleget tudtunk tenni az export piacok igényesebb elvárásainak, azaz az egész őszi értékesítési szezon folyamán rendelkezésre tudtunk állni különböző szortimentű pontyfajták, illetőleg ragadozó halak tekintetében.

Az ezen üzletágban rejlő többletértékesítési lehetőségek kihasználásának egyik módja, hogy nem csak a ponty és békéshalak, hanem a ragadozó halak lehetőleg olyan speciális árúk tekintetében is rendelkezésre tudjunk állni, mint a természetes visszahatások igényébe egyre nagyobb szerepet kapó compó vagy aranykárász.

A társaság jövőképét a tradicionális üzletágak továbbfejlesztése mellett a mindenkori piaci igényeknek történő messzemenő megfelelés igénye határozza meg. Ezzel együtt célunk a környezettudatos, integrált mezőgazdasági termelés kereteinek további szélesítése. A mezőgazdasági alaptevékenység eredményességének további növelése mellett a meglévő ingatlan vagyon turisztikai, idegenforgalmi és egyéb célú hasznosításával kívánunk további lendületet adni társaságunk fejlődésének. (x)

Halastavak és a NAK program

A mezőgazdaságra és a környezet/természetvédelemre egyaránt vonatkozó joganyagok közül stratégiai fontosságú a „környezetkímélő és a vidék fenntartását célzó mezőgazdasági termelési módszerek támogatásáról szóló, 2078/92 számú EU agrár-környezetvédelmi rendelet” hazai átvétele és alkalmazása. Ennek érdekében került kialakításra a hazai viszonyoknak leginkább megfelelő Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Program (NAKP), amelynek bevezetéséről a 2253/1999. (X. 7.) Kormány határozat intézkedett. A program megvalósítása gyakorlatilag a 2002. évtől indulna, amelyre 2,2 milliárd forintos keretösszeget biztosít a tervezett agrárgazdasági támogatási rendszer. A program alapját a zonális vagy térségi célprogramok és a horizontális vagy országos célprogramok alkotják. A környezetbarát termelési és gazdálkodási eljárásokat és az értékes élőhelyek megőrzését, kialakítását célzó horizontális célprogramok a következők:

- Agrár-környezetgazdálkodási alapprogram
- Integrált gazdálkodási célprogram
- Ökológiai gazdálkodási célprogram
- Extenzív gyephasznosítási célprogram
- Vizes élőhely hasznosítási célprogram

A vizes élőhelyek megőrzését célzó program egyik legfontosabb célterülete a halastavak természeti értékeinek és értékes élőhelyeinek megőrzése.

A program lényege, hogy a gazdálkodók önkéntesen vehetnek részt a környezetvédelmi intézkedések vállalásában. A terelés kiesésből adódó veszteségeiket a program kifizetések formájában kompenzálja, amely kompenzáció mértéke függ a programba bevont terület méretétől és a vállalt intézkedésektől.

A halastavak szerepe a Vizes élőhely programban

A Haltermelői Országos Szövetsége és a Halászati Termékintézet az FVM Vadgazdálkodási és Halászati Főosztályának munkatársaival egyeztetve elkészítette a halastavak Nemzeti Agrár Környezetvédelmi Programban való részvételének indoklását és javaslatot tett a célprogramban vállalandó intézkedésekre is. Az indoklás kifejtette, hogy a halastavak Magyarországon a vízi élővilág megőrzése szempontjából kiemelkedő jelentőségűek a halastavak, ugyanis ország-szerte elterjedtek, a halastavi termelőtevékenység gondoskodik a vizes élőhely fenn-

maradásáról, ráadásul a természetes vizeknél mintegy százszor nagyobb biomassza koncentráldódik bennük, így kiváló táplálkozási lehetőséget kínálnak a vízimadarak számára. Összterületük jelenleg mintegy 25 000 ha, de ebből csak kb. 22 000 ha üzemel. A legnagyobb kiterjedésű halastórendszerek az Alföldön a Tisza és Körösök vízrendszeréhez, illetve az ezekből kiágazó öntözőcsatornákhöz kapcsolódva, körtöltések építésével létesültek. A halastavak a haltermelésen túl a következő környezetvédelmi területeken bírnak jelentőséggel:

- a természetvédelemben és a tájvédelemben,
- a talajvíz – háztartásban és felszíni víztározásban
- a mikroklíma kialakításában,
- öko-turizmus,
- a vadgazdálkodásban
- a műemlékvédelem számos területén

Az NAKP halastavakon tervezett intézkedései és a program megvalósítása

A halastavak természetvédelmi jelentőségét elsősorban az ott előforduló fajok természetvédelmi értéke és azok állományainak nagyságai adják. A környezetüktől eltérő adottságokkal rendelkező tavak szintén nagy jelentőséggel bírnak az úgy nevezett „zöld folyosók” (v. ökológiai hálózat) rendszerében, mert szaporodó, táplálkozó és pihenő helyként szolgálhatnak az e „folyosók” mentén vándorló állat fajok számára. A NAKP halastavi programjának célja a működő halastavak természeti értékének növelése az állományok nagyságának növelésével és az élőhely funkciók megőrzésével, valamint a halastavak ökológiai hálózatokban betöltött szerepének megőrzése. A programban részt venni kívánó gazdálkodók számára a javaslat a következő vállalásokat irányozta elő:

Vízkezelés: A gazdálkodóknak az ivadéknevelő tavak kivételével a halastavakat április 1. napjáig fel kell töltenie. Fészkelési időben (március 15-június 30.) 20 cm-nél nem lehet nagyobb vízszint ingadozás.

Nádgazdálkodás: A gazdálkodó vállalja, hogy a nád aratását és kiszállítását olyan időszakban végzi, amikor a munkálatok nem zavarják a parti tájék életközösségeit.

Vízi növényzet védelme: A gazdálkodó vállalja hogy olyan gazdálkodást folytat,

amely lehetővé teszi a víztér egyes területein a hínár vegetáció megmaradását.

Madárvédelem: A gazdálkodó vállalja, hogy pályázatához „Madár riasztási tervet” készít és a madár riasztást a tenyészidőszak alatt e terv szerint végzi.

Trágyázás: A tavakon elsősorban szerves trágyát (istálló trágya és hígtrágya) lehet alkalmazni a természetes hozam fokozására. Műtrágyák alkalmazása maximum 100 kg/ha/év mennyiségben megengedett. Tavak lecsapolása előtt egy hónappal trágyázni nem szabad.

Nettó hozam: A programban részt vevő tavakon olyan gazdálkodást kell megvalósítani, amelynek nettó hozama nem lehet magasabb mint 1200 kg/ha/év.

A végleges feltételeket a várhatóan még az idén megjelenő támogatási rendelet, illetve az annak alapján meghirdetett pályázati kiírás tartalmazza majd. A pályázatban résztvevő gazdálkodók között objektív pontszámok alapján kialakítandó rangsорт állítanak fel és a program pénzügyi keretének megfelelő számú nyertes pályázóval támogatási szerződést köt a minisztérium. A pontozásnál várhatóan fontos szempont lesz a terület természetvédelmi jelentősége, az ott folyó gazdálkodás módja és hogy a pályázó mióta gazdálkodik az adott területen. A programban résztvevő gazdálkodónak a pályázati kiírásban majdan szereplő valamennyi intézkedést vállalnia kell, abból részletek nem emelhetők ki és nem hagyhatók el. Az intézkedések területi lehatárolásának egysége a tó, tó részletekkel nem lehet majd részt venni a programban. A gazdálkodó kieső bevételeinek részleges kompenzálására szolgáló kifizetés mértékét majd a támogatási rendelet tartalmazza, a javaslat 8 000 Ft/ha/év összegben állapította ezt meg. A tervek szerint a kompenzációs összeg 50%-át a nyertes pályázók a szerződéskötés után kapják meg, míg a második részösszeg a vállalkos teljesítésének ellenőrzése után válik majd elérhetővé. Az intézkedések teljesülését egyedileg fogják elbírálni, így lehetőség lesz arra, hogy a nem a pályázó hibájából elmaradó vállalkosok (pl. aszály miatti vízszint ingadozás stb.) miatt ne essen ki a programból a gazdálkodó.

Széleskörű részvétel

A tervek szerint a jövő évben bevezetendő program, később tovább fejlődik majd, és az Európai Unióban már elterjedt rendszerben fog működni. Ez azt jelentené, hogy a fentebb vázolt „alapprogram” – on felül még további vállalkosokat tehetnek a gazdálkodók, amelyekért további támogatásokat kaphatnak. Az EU-ban ezek az összegek úgy vannak megállapítva, hogy a károk, illetve az elmaradt haszon kompenzálásán túl ösztönzőket is tartalmaznak, elősegítve ezzel a minél szélesebb körű részvételt.

B. T.